

สารพันปัญหากฎหมาย

สารพันปัญหากฎหมาย

โดย นางสาวอริยพร โพธิ์ใส
นิติกร สำนักกฎหมาย

โดยที่ปัจจุบันจะพบว่ามีปัญหาหรือคดีพิพาทที่ไปสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครองเป็นจำนวนมากประกอบศาลปกครองเป็นองค์กรที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่ บางครั้งจึงทำให้ประชาชนยังเกิดความสับสนหรือยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองที่ดีพอ ดังนั้น “สารพันปัญหากฎหมาย” ฉบับนี้ ใคร่ขอนำเสนอข้อควรรู้เกี่ยวกับศาลปกครอง ทั้งนี้ โดยจะเริ่มตั้งแต่ความเป็นมาของการจัดตั้งศาลปกครองว่าศาลปกครองคืออะไร จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีการตั้งศาลปกครอง ตลอดจนเกร็ดความรู้อื่น ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับศาลปกครอง ดังนี้

■ ศาลปกครอง คืออะไร ?

ศาลปกครอง คือ ศาลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งเป็นคดีพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือคดีพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเอง อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครอง การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่ที่ล่าช้าเกินสมควร การกระทำละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นคดีพิพาทอันเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง^๑

■ จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีศาลปกครอง ?

เนื่องจากการดำเนินงานของทางราชการซึ่งต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น จะมีทั้งกรณีที่ประชาชนพึงพอใจในการดำเนินงานของทางราชการกับกรณีที่ประชาชนรู้สึกว่าการไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ได้รับความสะดวกรวดเร็วอย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายจนเป็นข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งระหว่างประชาชนกับทางราชการขึ้น จึงจำเป็นต้องมีองค์กรที่มีความเป็นกลาง มีความรอบรู้และความเชี่ยวชาญในหลักกฎหมายมหาชนมาทำหน้าที่ตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทดังกล่าว ซึ่งองค์กรนี้ก็คือศาลปกครองนั่นเอง และเนื่องจากคดีปกครองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นผู้ที่จะเป็นตุลาการในศาลปกครองจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้

^๑พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙.

และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการเป็นอย่างไร ทั้งต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกฎหมายมหาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง^๒

■ เขตอำนาจของศาลปกครองเป็นเช่นไร ?

ศาลปกครองแบ่งออกเป็น ๒ ชั้น คือ ศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองชั้นต้น ยังแบ่งออกเป็นศาลปกครองกลางและศาลปกครองในส่วนภูมิภาค ดังนี้

(๑) **ศาลปกครองกลาง** มีที่ตั้งในกรุงเทพมหานครมีเขตอำนาจครอบคลุมท้องที่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ราชบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และจังหวัดอื่นที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาคแห่งใดแห่งหนึ่ง

(๒) **ศาลปกครองในส่วนภูมิภาค** มีจำนวน ๑๖ แห่ง ซึ่งเป็นจังหวัดที่สำคัญ ดังนี้

๑. ศาลปกครองขอนแก่น ตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น และมหาสารคาม

๒. ศาลปกครองนครราชสีมา ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา

๓. ศาลปกครองบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

๔. ศาลปกครองสกลนคร ตั้งอยู่ในจังหวัดสกลนคร มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร และสกลนคร

๕. ศาลปกครองอุดรธานี ตั้งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดเลย หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี

๖. ศาลปกครองอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ

๗. ศาลปกครองเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน

๘. ศาลปกครองพิษณุโลก ตั้งอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และสุโขทัย

๙. ศาลปกครองแพร่ ตั้งอยู่ในจังหวัดแพร่ มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และอุตรดิตถ์

๑๐. ศาลปกครองลพบุรี ตั้งอยู่ในจังหวัดลพบุรี มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนครนายก พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง

^๒โกคิน พลกุล, สารสำคัญของกฎหมายว่าด้วยศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ ๔) กรุงเทพฯ : ชุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์, ๒๕๔๗, น. ๑.

๑๑. ศาลปกครองสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี และอุทัยธานี

๑๒. ศาลปกครองชุมพร ตั้งอยู่ในจังหวัดชุมพร มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และระนอง

๑๓. ศาลปกครองนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี

๑๔. ศาลปกครองยะลา ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา

๑๕. ศาลปกครองสงขลา ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา และสตูล

๑๖. ศาลปกครองระยอง ตั้งอยู่ในจังหวัดระยอง มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว^๖

แต่เนื่องจากปัจจุบันนี้ ศาลปกครองชั้นต้นที่เปิดทำการแล้วมีเพียง ๘ ศาล ดังนั้น คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองใดที่ยังไม่ได้เปิดทำการจึงให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองที่เปิดทำการแล้ว ดังนี้

๑. ศาลปกครองกลางซึ่งตั้งอยู่ ณ อาคารเอ็มไพร์ทาวเวอร์ เลขที่ ๑๙๕ ถนนสาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี ชัยนาท นครนายก ประจวบคีรีขันธ์ พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง และอุทัยธานี

๒. ศาลปกครองเชียงใหม่ มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และอุดรดิตถ์

๓. ศาลปกครองสงขลา มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา

๔. ศาลปกครองนครราชสีมา มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดบุรีรัมย์ ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ

๕. ศาลปกครองขอนแก่น มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดนครพนม มุกดาหาร เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี

๖. ศาลปกครองพิษณุโลก ไม่มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดอื่น

๗. ศาลปกครองระยอง ไม่มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดอื่น

๘. ศาลปกครองนครศรีธรรมราช มีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดชุมพร และระนอง^๗

ศาลปกครองสูงสุด มีที่เดียวตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีศาลเดียวจึงไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเขตอำนาจศาล ดังนั้นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดไม่ว่ามูลคดีเกิดขึ้นที่ใด

^๖ ชาญชัย แสวงศักดิ์, คำอธิบายกฎหมายจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ ๔) กรุงเทพฯ : วิญญูชน ๒๕๔๕, น. ๑๐๒-๑๐๔.

^๗ ข้อควรระวังก่อนไปศาลปกครอง, สำนักงานศาลปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ ๔) กรุงเทพฯ : คຸຣຸສຸກາ ລາດພຣ້າວ, ๒๕๔๙, น. ๕๔-๕๕.

หรือผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใดก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ เพียงแต่ต้องยื่นฟ้องให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้^๕

■ ตำแหน่งของตุลาการในศาลปกครองเป็นเช่นไร ?

ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีในศาลปกครองเรียกว่า “ตุลาการศาลปกครอง” ซึ่งต่างไปจากคำเรียกผู้ตัดสินคดีในศาลยุติธรรม ซึ่งเรียกว่า “ผู้พิพากษา” ตุลาการศาลปกครองมี ๒ ประเภท คือ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นและตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

(๑) ตำแหน่งและจำนวนตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ได้แก่ ตำแหน่งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น และตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวจะมีจำนวนเพียงใดนั้นเป็นไปตามที่คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) กำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา^๖ แต่ในระยะเริ่มแรกนี้กฎหมายจำกัดจำนวนตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นให้มีอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นและรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นศาลละ ๑ คน (ศาลปกครองกลาง ๑ ศาลและศาลปกครองในภูมิภาค ๑๖ ศาลรวมเป็น ๑๗ ศาล) ซึ่งเท่ากับว่าให้มีตำแหน่งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นและรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นได้ ๓๔ ตำแหน่ง และให้มีตุลาการศาลปกครองชั้นต้นอีกไม่เกิน ๑๓๐ คน รวมจำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน ๑๖๔ คน^๗

(๒) ตำแหน่งและจำนวนตุลาการศาลปกครองสูงสุด ได้แก่ ตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุด ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวจะมีจำนวนเท่าใดต้องเป็นไปตามที่ ก.ศป. กำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา^๘ แต่ในระยะเริ่มแรกกฎหมายจำกัดจำนวนตุลาการในศาลปกครองไว้ว่าให้มีได้ไม่เกิน ๒๓ คน^๙

■ ตุลาการศาลปกครองต้องมีคุณสมบัติอย่างไร ?

(๑) คุณสมบัติของตุลาการศาลปกครองชั้นต้น

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครองชั้นต้นต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ เป็นผู้มีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปี เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป. กำหนด และมีคุณสมบัติอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

^๕ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง, มาตรา ๑๑ (๑)-(๔).

^๖ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑.

^๗ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙.

^๘ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒.

^๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๘.

- รับราชการหรือเคยรับราชการเป็นพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนหรือเลขานุการกรมการร่างกฎหมายในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่น้อยกว่า ๓ ปี
- รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่า ๓ ปี ในตำแหน่งพนักงานคดีปกครองในระดับที่ ก.ศป. กำหนด
- รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่า ๓ ปี ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลแพ่งหรือศาลอาญาหรือเทียบเท่า หรือตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารกลาง
- รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่า ๓ ปี ในตำแหน่งอัยการจังหวัดหรือเทียบเท่า
- รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่า ๓ ปี ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนระดับ ๘ หรือตำแหน่งอื่นในหน่วยงานของรัฐที่เทียบเท่า ทั้งนี้ ตามที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด
- เป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในสถาบันอุดมศึกษาและดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์พิเศษไม่น้อยกว่า ๓ ปี
- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขากฎหมายมหาชนและรับราชการในหน่วยงานของรัฐนับแต่สำเร็จการศึกษาระดับดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขากฎหมายมหาชนและรับราชการในหน่วยงานของรัฐนับแต่สำเร็จการศึกษาระดับดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๖ ปี
- เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี และมีประสบการณ์ในคดีปกครองตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด^๑

(๒) คุณสมบัติของตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๕ ปี เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป. กำหนด และมีคุณสมบัติอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- เป็นหรือเคยเป็นกรรมการร่างกฎหมาย กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือกรรมการกฤษฎีกา
- รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น
- รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือเทียบเท่าหรือตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารสูงสุด
- รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอัยการพิเศษประจำเขตหรือเทียบเท่า
- รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าหรือตำแหน่งอื่นในตำแหน่งของรัฐที่เทียบเท่าตามที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด

^๑พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๘.

- เป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในสถาบันอุดมศึกษา และดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษ

- เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพนายความไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี และมีประสบการณ์ในคดีปกครองตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด^{๑๑}

■ องค์คณะในศาลปกครองมีกี่คน ?

๑. ในศาลปกครองชั้นต้น ต้องมีตุลาการอย่างน้อย ๓ คน จึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา

๒. ในศาลปกครองสูงสุด ต้องมีตุลาการอย่างน้อย ๕ คน จึงจะเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา^{๑๒}

■ คดีประเภทใดบ้างที่ต้องฟ้องจึงศาลปกครอง ?

คดีที่ต้องฟ้องยังศาลปกครอง ได้แก่

๑. คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่ “หน่วยงานทางปกครอง” หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎหรือคำสั่งทางปกครองหรือกระทำการอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒. คดีพิพาทเกี่ยวกับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๓. คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๔. คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

๖. คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง^{๑๓}

■ การฟ้องคดีปกครองต้องดำเนินการอย่างไร ?

การฟ้องคดีปกครองมีเงื่อนไขในการฟ้องคดี ดังนี้

๑. ผู้ฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำ

^{๑๑}พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๓.

^{๑๒}พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๔.

^{๑๓}พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙.

อย่างหนึ่งอย่างใดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองหรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง^{๑๔}

๒. ผู้ฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีความสามารถตามกฎหมาย กล่าวคือ เป็นบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วหรือเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดีแทน^{๑๕}

๓. ถ้าเป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะการฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะทำได้ต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าวและได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้นหรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด^{๑๖} กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับการกระทำในเรื่องใดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีสิทธิฟ้องคดีจะต้องดำเนินการโต้แย้งหรือคัดค้านการกระทำในเรื่องนั้นต่อเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการอุทธรณ์ในหน่วยงานของรัฐนั้นให้เสร็จสิ้นเสียก่อนจึงจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้

๔. คำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือและมีรายการตามที่กฎหมายกำหนดโดยทั่วไปแล้วการฟ้องคดีปกครองไม่มีแบบของคำฟ้องกำหนดไว้เฉพาะแต่ต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ ต้องระบุชื่อ ที่อยู่ของผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี คำขอ และลายมือชื่อของผู้ฟ้องคดีโดยต้องแนบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับคำฟ้อง ผู้ฟ้องคดีต้องจัดทำสำเนาคำฟ้องและสำเนาพยานหลักฐานตามจำนวนผู้ถูกฟ้องคดีด้วย

ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะฟ้องคดีหลายคนในเหตุเดียวกันบุคคลดังกล่าวจะยื่นคำฟ้องรวมกันเป็นฉบับเดียว โดยมอบให้ผู้ฟ้องคดีคนหนึ่งเป็นตัวแทนของผู้ฟ้องคดีทุกคนก็ได้ ในกรณีนี้ถือว่าการกระทำของตัวแทนผู้ฟ้องคดีในกระบวนการพิจารณาผูกพันผู้ฟ้องคดีทุกคนด้วย^{๑๗}

๕. ต้องยื่นฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ กล่าวคือ คดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองใดก็ต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองนั้น อันได้แก่ ศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นหรือศาลที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลนั้น^{๑๘}

สำหรับการยื่นฟ้องคดีนั้นจะยื่นฟ้องด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ผู้ยื่นฟ้องแทน หรือจะส่งคำฟ้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้^{๑๙}

๖. ต้องยื่นฟ้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

๑) ถ้าเป็นการฟ้องขอให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครองหรือขอให้สั่งห้ามการกระทำทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ยื่นฟ้องภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือยื่นฟ้องภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือ

^{๑๔} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒.

^{๑๕} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒.

^{๑๖} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง.

^{๑๗} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๕.

^{๑๘} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๗.

^{๑๙} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๖.

เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล^{๒๐}

๒) ถ้าเป็นคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต้องฟ้องภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รัฐหรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี^{๒๑}

๓) ถ้าเป็นการฟ้องคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคลจะยื่นฟ้องเมื่อใดก็ได้ แต่คดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว หากศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นโดยศาลเห็นเอง หรือคู่กรณีมีคำขอศาลปกครองจะรับคดีนั้นไว้พิจารณาได้^{๒๒}

■ การฟ้องคดีปกครองต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลหรือไม่ ?

โดยทั่วไปแล้วการฟ้องคดีปกครองไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล (กรณีการฟ้องคดีขอให้ศาลเพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือการฟ้องคดีเกี่ยวกับการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร) แต่ถ้าเป็นการฟ้องคดีขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินอันสืบเนื่องจากคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในอัตราร้อยละ ๒.๕ ของทุนทรัพย์แต่ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท^{๒๓}

^{๒๐} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙.

^{๒๑} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑.

^{๒๒} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒.

^{๒๓} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๕ วรรคสี่.